

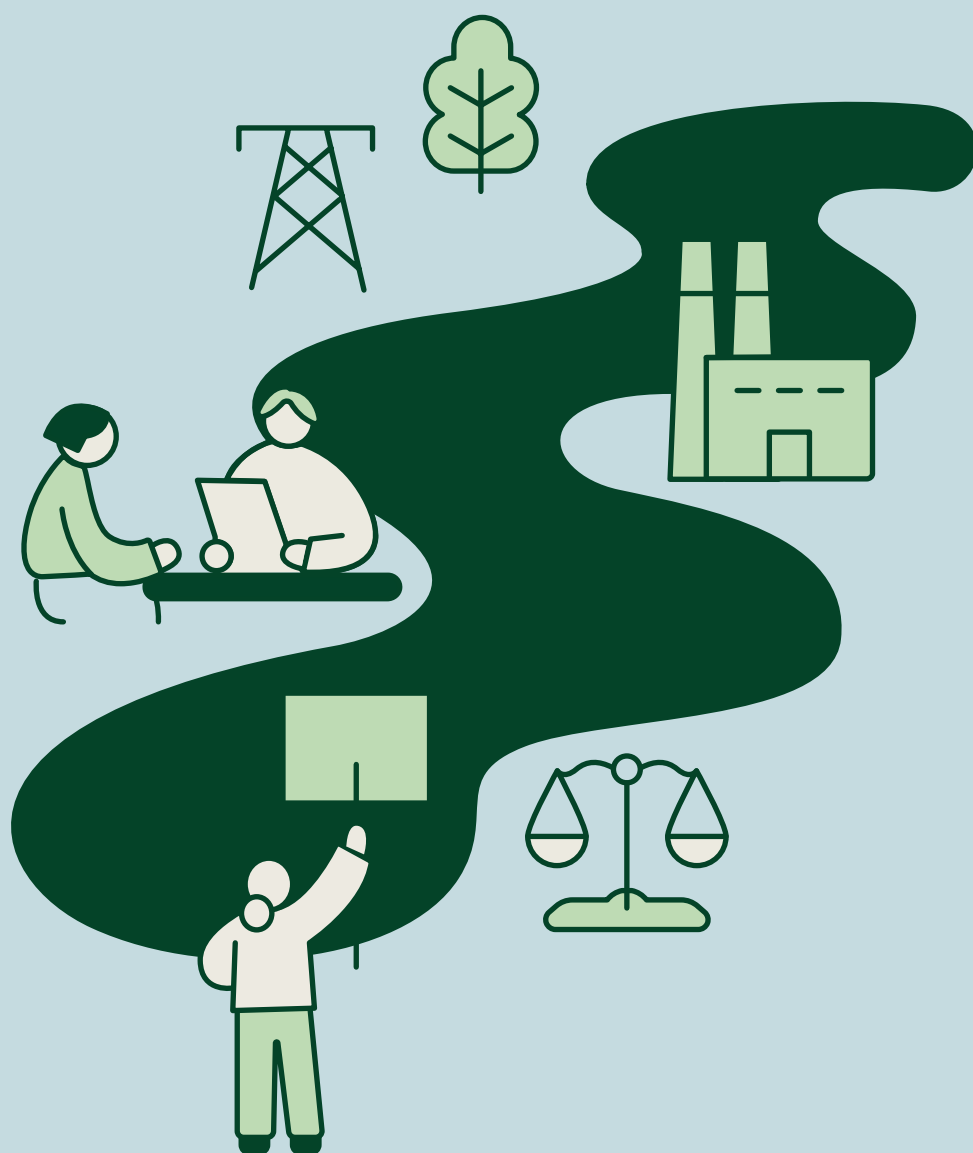
Departementene

Strategi

Regjeringens klimastrategi for utenriktjenesten

2025–2030

Innhold

Forord	4
1. Klima – en definerende utfordring i en urolig verden	6
2. Mål og føringer	10
2.1 Mål for strategien	11
2.2 Føringer	12
3. Sentrale områder og arenaer	14
3.1 Klima, fred og sikkerhet	16
3.2 Klima i polare strøk	18
3.3 Grønn omstilling, handel og samarbeidet med EU	20
3.4 Klima i utviklingspolitikken	24
3.5 Klima, natur og forurensing	31
3.6 Samarbeid, partnerskap og påvirkning	34
4. En utenrikstjeneste for klima og grønn omstilling	38
4.1 Mer systematisk analyse av informasjon og trender	39
4.2 Enklere tilgang til ressurser og kompetanse	40
4.3 Effektiv kommunikasjon	41
4.4 En klima- og miljøbevisst organisasjon	43
5. Oppfølging av strategien	44
Vedlegg – nyttige dokumenter og lenker	46

Forord

Regjeringen har utarbeidet denne strategien mens Norge står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Det er også stor bekymring for konsekvensene av de store endringene vi ser i global politikk blant annet innen handel, klima, global helse, bistand og demokratifremme.

Hvorfor prioriterer Regjeringen å legge fram en strategi om utenrikstjenestens arbeid med klima i en tid med så mange andre, store og viktige prioriteringer for utenriks- og utviklingspolitikken? Svaret er at klimaendringene fortsatt er vår største globale utfordring i dette århundret. Den alvorlige situasjonen vi opplever som følge av Russlands eklatante brudd på folkeretten ved fullskala-invasjonen i Ukraina, og en økende avstand på viktige områder mellom USA og Europa som vi gjerne skulle vært foruten endrer ikke på dette. Å ikke prioritere klima i norsk utenriks- og utviklingspolitikk er derfor ikke en opsjon for Regjeringen.

Tvert imot, den svært utfordrende situasjonen vi står i gjør det enda mer påkrevd å tenke gjennom hvordan vi fra norsk side skal arbeide for, og bidra til, at klima fortsetter å være et sentralt tema og prioritering i internasjonalt samarbeid i årene framover. For klimapolitikk er også sikkerhets-

politikk. Klimaendringene er i seg selv en sikkerhetsutfordring som utfordrer tryggheten vår. Ekstremtørke, storflom og skogbranner øker i omfang. I tillegg bidrar klimaendringene til knapphet på ressurser og kan skape nye geopolitiske spenninger og utløse store kostnader internasjonalt. Derfor fastslås det i Meld. St. 25 (2024–2025): «Klimamelding 2035 – på vei mot lavutslippssamfunnet» at Utenriksdepartementet og utenrikstjenesten har en viktig rolle i å fremme norske interesser internasjonalt på klimaområdet, og at Regjeringen vil vedta en klimastrategi for utenrikstjenesten.

Strategien er utarbeidet av Utenriksdepartementet i samråd med Klima- og miljødepartementet, og i tett samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet og Energidepartementet. Den er basert på politikken som presenteres i Meld. St. 25 (2024–2025) og andre relevante politikkdokumenter.

Strategien bygger på en erkjennelse av at klima ikke er et tema som kan isoleres som et eget saksfelt eller bare til etablerte forhandlingsprosesser. Klimaforhandlingene vil fortsatt være en hovedprioritering for Norges deltakelse i internasjonalt klimasamarbeid. Men hvordan vi håndterer klimaendringene påvirker, og påvirkes av, arbeidet på nesten alle områder som omfattes av utenriks- og utviklingspolitikken, enten det gjelder sikkerhet, energi, handel og konkurransevne, humanitær bistand eller utviklingssamarbeidet. Derfor er et utgangspunkt for denne strategien at klima må integreres som et tverrgående hensyn og prioritering i utenriktjenesten.

Selv om rammene for klimaarbeidet er utfordrende, oppgaven er stor og krever forsterket innsats er det ingen grunn til å miste motet, for internasjonalt klimasamarbeid virker. Fra å styre mot en temperaturøkning på nærmere fire grader over førindustriell tid da Parisavtalen ble inngått i 2015, peker pilene nå mot nærmere 2 grader.

Det er fortsatt for mye, og mye arbeid gjenstår. Med denne strategien vil Regjeringen ruste utenriktjenesten til å gjøre sin del av den fortsatt viktige jobben det er å løse klimakrisen til beste for nåværende og kommende generasjoner.

Espen Barth Eide
utenriksminister

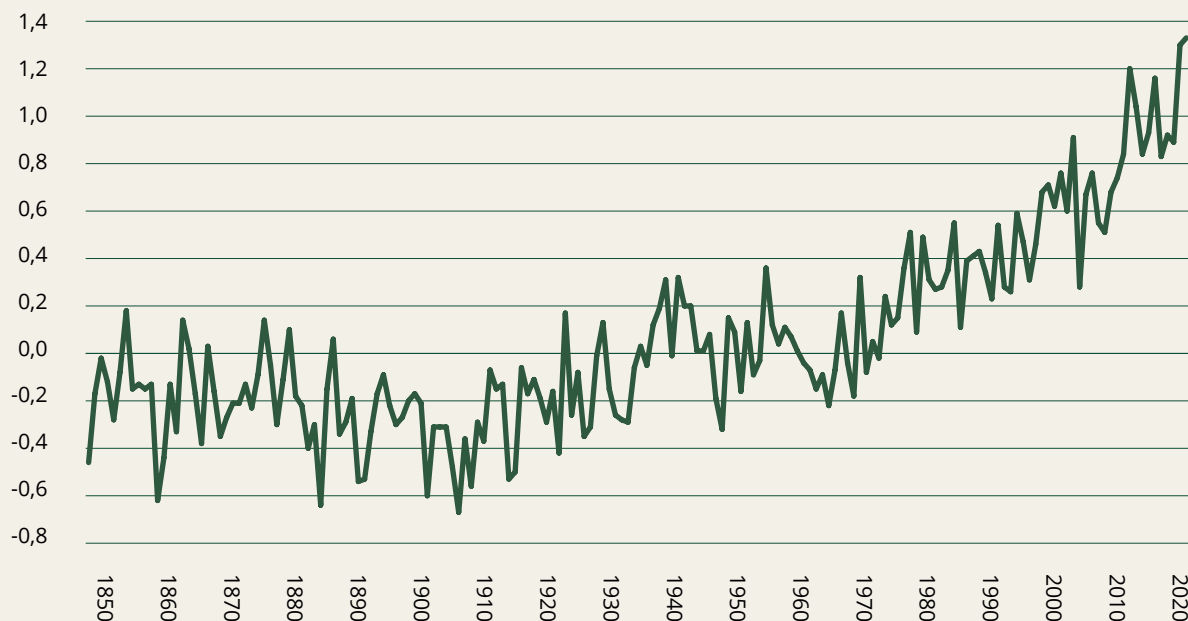
Andreas Bjelland Eriksen
klima- og miljøminister

Åsmund Aukrust
utviklingsminister

1. Klima – en definerende utfordring i en urolig verden

Figur 1.1: Avvik fra global gjennomsnittstemperatur 1880–2020

Kilde: National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA)

Klimaendringene er vår tids største globale utfordring. På verdensbasis lever mellom 3,3 og 3,6 milliarder mennesker i områder, eller på måter, som gjør dem svært sårbare for konsekvensene av et endret klima. Klimaendringene skjer nå, og skadevirkningene er i økende grad merkbare. Tørke, flom, havnivåstigning og degradering av havmiljøet, avskoging, tap av naturmangfold, høye temperaturer, ekstremvær og naturkatastrofer er en trussel mot liv, helse, eiendom og avlinger. Global oppvarming bidrar til å eskalere humanitære kriser, kan drive mennesker på ufrivillig migrasjon og flukt og gjøre samfunn mer ustabile. Klimaendringene påvirker konfliktmønstre, allianser og styrkeforhold. Kostnadene er meget store.

Det handler om vår trygghet og sikkerhet. Klima-utfordringene kan bare løses i felleskap. Dette gjør klimaendringene til en definerende utfordring for internasjonalt samarbeid i vårt århundre, og dermed også for norsk utenriks- og utviklingspolitikk. Parisavtalen fra 2015 legger de globale rammene for landenes klimaarbeid. Landene ble enige om å holde økningen i den globale gjennomsnittstemperaturen godt under 2 grader celsius sammenliknet med førindustrielt nivå, og tilstrebe å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader. Land og befolkningsgrupper rammes ulikt, og fattige rammes først og hardest. Det viktigste for å hindre alvorlige konsekvenser av klimaendringene er raske og dype globale kutt i utslipp av klimagasser. Samtidig er det viktig å samarbeide

om forebygging og tilpasning til klimaendringer og håndtering av tap og skade, særlig for dem som rammes hardest.

Flere utviklingstrekk gjør internasjonalt klimasamarbeid mer utfordrende og koplingene mot bl.a. energi og sikkerhet tydeligere. Russlands fullskalainvasjon av Ukraina har medført endringer i europeisk energipolitikk. De sikkerhets- og forsvarspolitiske konsekvensene gjør at NATO har definert klima som en sentral utfordring som har betydning for medlemslandenes sikkerhet.

Den raske utviklingen og de store investeringene vi ser i fornybar energi og renere teknologi er viktige for å nå klimamålene. Samtidig påvirker, og påvirkes, omstillingen av endringer i internasjonal økonomi og handelspolitikk, internasjonale konkurransevilkår og det geopolitiske maktbildet. Multilaterale fora er avgjørende for å komme fram til felles løsninger på klimaområdet. Den økende globale polariseringen bidrar til at multilaterale institusjoner, som FN, er under press.

Blant utviklingsland er det forventninger til at høyinntektsland skal bistå dem i deres bidrag til å redusere utslipp og til å tilpasse seg klimaendringene. Det er også forventninger til at utviklingsland, særlig de mest sårbare og utsatte utviklingslandene, støttes i sitt arbeid for å unngå, begrense og adressere tap og skade som følge av klimaendringene. De ønsker også samarbeid

og støtte for å sikre at den industrielle og teknologiske omstillingen skjer på en måte som ivaretar deres interesser og behov. Dette innebærer bl.a. behov for å mobilisere store kapitalstrømmer til klima fra offentlige og private kilder.

Utviklingstrekkene gjør at klima, sikkerhet, energi, industri, konkurransekraft, handel og miljø i enda større grad enn før må ses i sammenheng. De innebærer også at utviklingspolitikken blir tettere sammenvevd med resten av utenrikspolitikken og sikkerhetspolitikken.

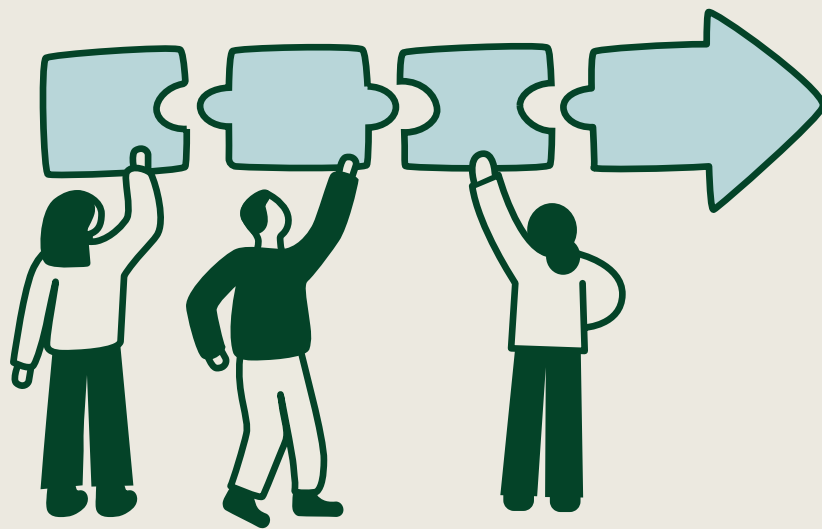
Geopolitisk uro og endrede rammebetingelser for internasjonalt samarbeid generelt vil påvirke internasjonalt klimasamarbeid. For eksempel var en av de første handlingene da president Trump startet sin andre presidentperiode å trekke USA fra Parisavtalen. Utviklingstrekkene kan forsterke eksisterende uenigheter knyttet til internasjonalt klimasamarbeid framover. Det er viktig å arbeide for at klima forblir høyt prioritert på den internasjonale dagsorden, og at det jobbes systematisk for både å kutte utslipp og bygge klimarobuste samfunn.

Klimaarbeidet omfatter så godt som alle områder utenriktjenesten arbeider med. Denne strategien skal bidra til å styrke utenriktjenestens evne til å ivareta og fremme norske interesser og prioriteringer for klima og grønn omstilling i en mer polarisert og uforutsigbar verden.

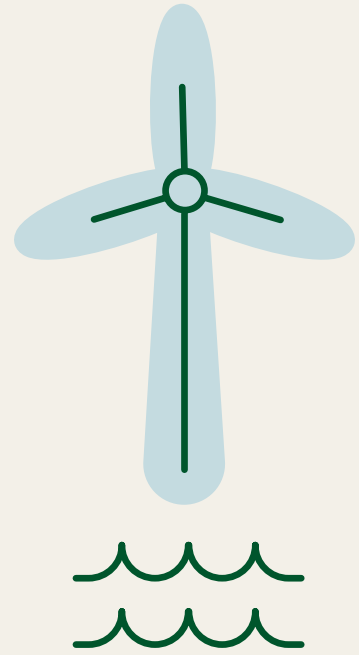
Denne strategien skal bidra til å styrke utenriktjenestens evne til å ivareta og fremme norske interesser og prioriteringer for klima og grønn omstilling i en mer polarisert og uforutsigbar verden.

2. Mål og føringer

Håndtering av klimatrusselen er en hovedoppgave for regjeringen i utenriks- og utviklingspolitikken. Utenriktjenesten, som består av Utenriksdepartementet og utenriksstasjonene, er sentral for gjennomføringen av politikken. Utenriksstasjonene er viktige som norske representanter i utlandet, for å identifisere muligheter og knytte kontakter og bistå norske aktører, og for å holde regjeringen underrettet om utviklingen i tjenestelandet og utbre kjennskap til Norge og norske forhold, prioriteringer og tiltak.

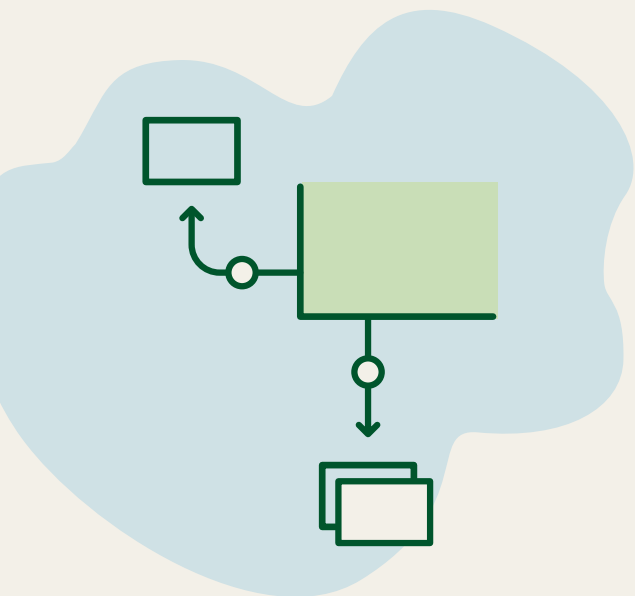

2.1 Mål for strategien

Hovedmålet er at Norge er en sentral aktør for et ambisiøst internasjonalt klimasamarbeid og grønn omstilling, med en utenriktjeneste som fremmer norske mål og interesser ved å integrere klima som et tverrgående hensyn og prioritering.

Delmål er at:

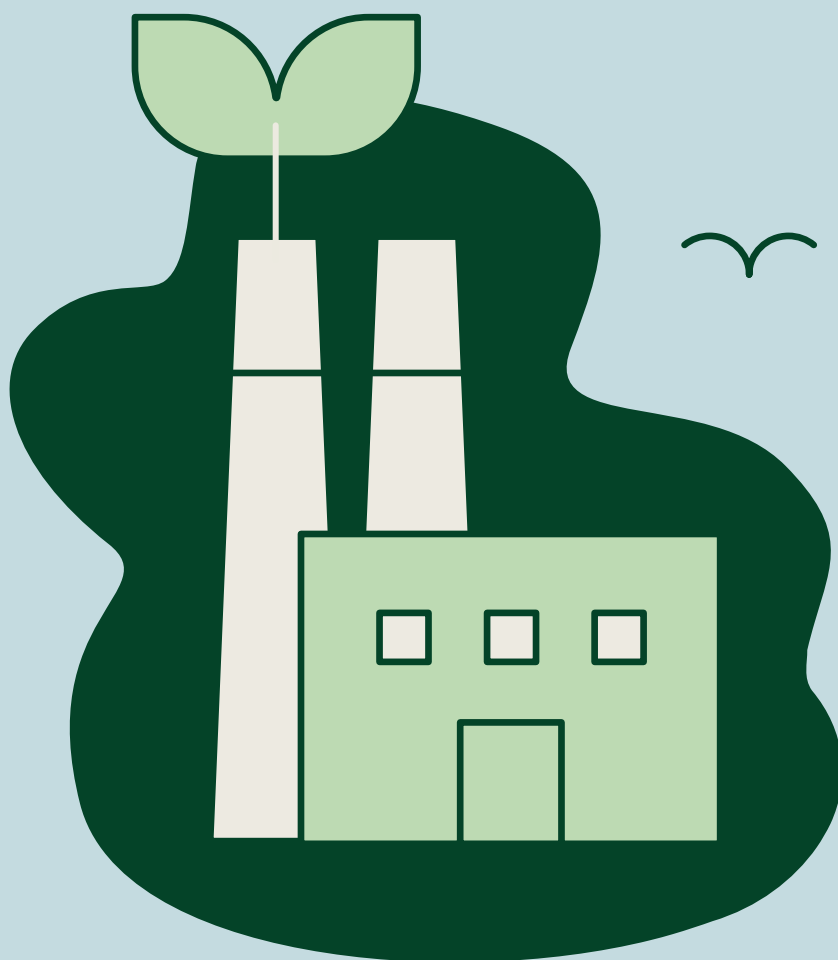
- Utenriktjenesten har kunnskap og kompetanse om klima og om sammenhengene med andre sentrale politikk-områder, og hvordan dette påvirker hvordan vi best arbeider for å fremme norske mål og interesser.
- Vi arbeider helhetlig og samordnet på tvers av utenriktjenesten og departementsfellesskapet.
- Utenriktjenesten bidrar til å identifisere muligheter og å fremme definerte norske næringsinteresser for grønn omstilling.
- Gjennom utenriktjenesten kommuniserer vi effektivt og faktuellet om norske klimamål og tiltak og om hva Norge gjør på hjemmebane og internasjonalt for å bidra til å nå målene i Paris-avtalen.

2.2 Føringer

- Utenriktjenesten styres av Utenriksdepartementet, men er hele sentralforvaltningens uteapparat.
- Strategien baseres på etablert politikk og mål for Norges arbeid med klima og grønn omstilling, og angir hvordan utenriktjenesten skal bidra til gjennomføringen av disse.
- Klima er et tverrgående hensyn og prioritet i utenriktjenesten som må tas hensyn til og påvirker hvordan den arbeider på alle politikkområder.
- Utenriktjenestens arbeid med klima baseres på sentrale prinsipper for Norges deltakelse i internasjonalt samarbeid, herunder:
 - respekt for folkeretten og menneskerettighetene, inkludert likestilling;
 - multilateralisme og regelbasert internasjonalt samarbeid som gir forutsigbarhet;
 - rettferdig omstilling, dvs. at klimapolitikken ikke øker forskjeller, men sikrer at alle får del i fordelene med et lavutslippssamfunn;
 - samarbeid mellom offentlig og privat sektor for å løse de store globale utfordringene.
- Gjennomføringen av strategien skal ha rom for fleksibilitet og tilpasning til lokale forhold og endringer i rammebetingelsene for effektivt klimadiplomati.
- Det må sikres samsvar mellom mål, tiltak og ressurser i strategien.

Strategien baseres på etablert politikk og mål for Norges arbeid med klima og grønn omstilling, og angir hvordan utenriktjenesten skal bidra til gjennomføringen av disse.

3.

Sentrale områder og arenaer

Norge – en etterspurt partner med ambisjoner

Norge er et land med ressurser, kapasitet og kompetanse som er viktige og etterspurt. Samtidig er Norge blant pådriverne for et ambisiøst internasjonalt klimasamarbeid og bidrar på mange måter. Norge er en viktig giver til de globale klimafondene. I utviklingssamarbeidet legges det til rette for investeringer i fornybar energi og kompetanseutvikling i utviklingsland. Klima- og skogsatsingen bidrar til bevaring av tropisk skog og reduserte klimagassutslipp. Norge samarbeider med EU og med partnere i andre regioner. Norsk næringsliv bidrar med investeringer, kompetanse og innovative løsninger til grønn omstilling. Utenriksstasjonene omsetter norske interesser og prioriteringer til konkrete initiativer tilpasset lokale forhold.

Som for andre land, er det også i Norge behov for å avveie ulike hensyn. Norge er en aktiv pådriver for et ambisiøst internasjonalt klimasamarbeid og samtidig en viktig petroleumseksportør. Avveininger mellom energisikkerhet og miljø er ikke alltid enkle. Norge støtter aktivt beslutningen i klimaforhandlingene om en overgang bort fra fossile brensler i energisystemer på en rettferdig, ordnet og likeverdig måte, og gjennomfører tiltak for å redusere egne utslipp fra produksjon og bruk av olje og gass og etterspørselen etter fossile brensler. Olje og gass er viktig for verdens energisikkerhet inntil fossil energi kan erstattes av fornybare kilder. Særlig bidrar norsk produksjon av naturgass til energisikkerhet, understøttelse av

variabel fornybar kraftproduksjon og lavere utslipp gjennom å kunne erstatte kull. Utslipp fra norsk petroleumproduksjon er på vei ned, og det er etablert virkemidler og jobbes aktivt for ytterligere å redusere utslippene. I Meld. St. 25 (2024–25) «Klimamelding 2035 – på vei mot lavutslipps-samfunnet» slås det fast at regjeringens plan handler om utfasing av utslipp, ikke næringer. Regjeringen vil derfor ikke utarbeide en strategi for slutfasen av norsk olje og gass, men vil at Norge også framover skal være en stabil og forutsigbar leverandør av olje og gass produsert med lave utslipp, og en betydelig bidragsyter til Europas energisikkerhet. Regjeringen vil legge til rette for at Norge skal bidra aktivt til, og dra nytte av, den globale energiomstillingen som er nødvendig for at klimamålene skal nås. At Norge har en så aktiv klimapolitikk skiller oss fra flere andre petroleumseksportører og gjør oss i flere sammenhenger mer relevante og øker interessen for hvilke løsninger Norge har å tilby.

Fra norsk side må vi ha kapasitet, oversikt og kunnskap som gjør oss i stand til å gjøre de riktige koplingene og avveiningene på sentrale områder i en verden der rammevilkårene for utenriks-tjenestens arbeid endrer seg raskt. Utenriksstasjonene har en viktig rolle både som lytteposter som kan informere om utviklingstrekk i embetsdistriktet og gi viktig kontekst for norsk politikk-utvikling, samt som iverksettere av den politikken som vedtas.

3.1 Klima, fred og sikkerhet

Klimaendringene forventes å påvirke sikkerhets-situasjonen og geopolitisk utvikling i stadig større grad. Erkjennelsen av at natur og klima henger tett sammen med sikkerhet, er økt. Konflikt knyttet til matsikkerhet, vannmangel og ressurstilgang vil sannsynlig tilta når effekten av klimaendringene øker. Økt politisk uro, migrasjon og høyere konflikt-nivå kan forventes. Ulikhet mellom land, grupper og kjønn forventes også å øke. Svekkede livs-betingelser og bortfall av muligheter i klimarammede områder legger grunnlag for økt radikalisering og enklere rekruttering til terrorisme. Alt dette kan utfordre kapasiteten til håndtering, og ha destabiliserende effekt.

Samarbeid om klima- og miljøtiltak kan skape muligheter for konfliktforebygging og fredsbygging. Så langt er det få meklingsprosesser og fredsavtaler som har vurdert eller tatt inn klimaaspekter. Det er imidlertid eksempler på inkludering av vann- og naturressursspørsmål. Samarbeid om felles interesser knyttet til forvaltning av naturressurser og virkningene av klimaendringer kan bidra til å bygge tillit mellom partene på andre, mer kontroversielle, områder. Mulighetene må utvikles aktivt for å gi slik effekt.

Internasjonale organisasjoner som FN, EU og NATO fokuserer i større grad på sikkerhetsimplikasjoner av klimaendringene for beredskap og forsvar.

Flere regionale organisasjoner, f.eks. Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) og Den afrikanske union (AU), har erkjent klima som en sikkerhetstrussel. Som valgt medlem i FNs sikkerhetsråd 2021–22 hadde Norge klima, fred og sikkerhet som tematisk prioritering. Norge bidro til å styrke det analytiske grunnlaget og FNs innsats, bl.a. med klima- og sikkerhetsrådgivere i utvalgte FN-operasjoner. EU definerer klima som en sentral utfordring for sikkerhet. Dette reflekteres i flere planer og initiativer, ikke minst *Beredskapsunionsstrategien* fra mars 2025.

Krig og konflikt kan innebære store klimagassutslipp og kan umuliggjøre klima- og miljøtiltak som i normale tider sikrer natur, helse, vann og mat. Motsatt vil klimaendringene påvirke hvor og hvordan militærmakt anvendes fordi endrede klimatiske forhold vil kunne skape nye muligheter og begrensninger i operativ evne og operasjonsområder. NATO erkjenner at alliansens kjerneoppgaver vil utfordres i takt med global oppvarming, og har vedtatt en handlingsplan: *NATO Climate Change and Security Action Plan*. Det er også etablert et kunnskapssenter for klima og sikkerhet, se Boks 3.1. I Norge har forsvarssektoren laget en felles klima- og miljøstrategi med tilhørende handlingsplan.

Utenriktjenesten skal prioritere:

- styrking av samarbeidet med relevante internasjonale og regionale organisasjoner om klima i en sikkerhetspolitisk sammenheng,
- å styrke samarbeid om klimatiltak for å bygge tillit i konfliktsituasjoner og i relevante fredsprosesser,
- økt vektlegging og operasjonalisering av klima, fred og sikkerhet som et tverrgående tema i alle relevante sikkerhetsorganisasjoner, og inkludering av klima i konfliktanalyser.

Boks 3.1:

NATO Climate Change and Security Centre of Excellence (CCASCOE)

CCASCOE er et flernasjonalt kunnskaps- og ressurscenter lokalisert i Montreal, Canada. CCASCOE ble etablert 12. juli 2023, da forsvarsministre og representanter fra Canada (vertsnasjon), Danmark, Frankrike, Tyskland, Hellas, Italia, Latvia, Luxembourg, Norge, Romania, Tyrkia og Storbritannia (sponsornasjoner) signerte avtalen om etablering, rammer og drift av senteret.

CCASCOE har som mål å bli et ledende senter for kunnskap, ekspertise og samarbeid. Senteret skal legge til rette for dialog mellom ulike sektorer og bidra til forståelse og operasjonalisering av hvordan medlemsland må tilpasse og videreutvikle forsvarsstrukturer, samt bidra til utslippsreduksjoner fra forsvarssektoren.

Norge er en av sponsornasjonene til CCASCOE, og Forsvarsdepartementet har sekondert personell til senteret.

[Climate Change and Security Centre of Excellence](#)

3.2 Klima i polare strøk

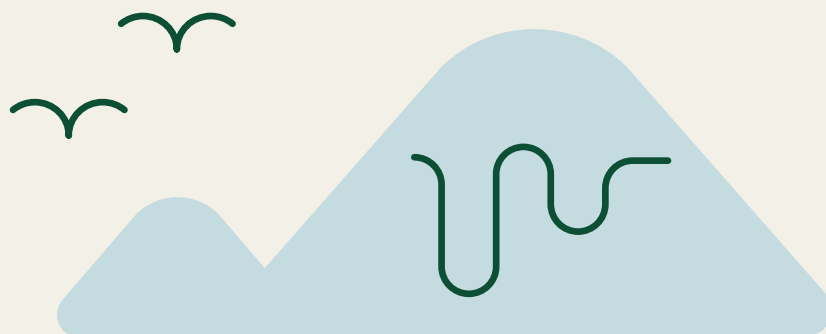
Norge har territorier både i Arktis og Antarktis, og prioriterer samarbeid om forskning og overvåking for å styrke kunnskapen om klimaendringer i begge disse områdene. Oppvarmingen i Arktis skjer tre-fire ganger så fort som det globale gjennomsnittet. Dette får stor betydning for natur, biologisk mangfold og befolkning i nord. Minkende havisarealer og stigende temperaturer gjør nordområdene mer tilgjengelige, og i lengre perioder av året. Dette påvirker mulighetene for sivil og militær aktivitet, som også kan få betydelige sikkerhetspolitiske konsekvenser.

Arktisk råd er en av de viktigste arenaene for internasjonalt klimasamarbeid om Arktis. Den første rapporten om konsekvenser av klimaendringene i Arktis ble utarbeidet i regi av Arktisk råd, og publisert i 2004. Siden er det utarbeidet en rekke nye rapporter og oppdateringer som sammenfatter kunnskapen om klimaendringer i Arktis. En *oppdatert rapport* ble publisert i 2025. Utenriksdepartementet leder og koordinerer regjeringens innsats i Arktisk råd, med klima som en langsiktig prioritering. Norge hadde lederskapet i 2023–2025 med *hav, klima og miljø, bærekraftig økonomisk utvikling, og folk i nord* som prioriterte tema.

Arbeids- og ekspertgruppene i Arktisk råd står for en bred kunnskapsproduksjon om klimaendringer i Arktis og konsekvenser av disse. Denne kunnskapen bidrar blant annet til kunnskapsgrunnlaget i klimaforhandlingene.

Norge har bidratt til at klimaendringene står på dagsorden i Antarktistraktat-systemets organisasjoner. Norge arbeider for at klimaspørsmål skal behandles bredt; fra klimaendringenes påvirkning av økosystemene i Antarktis og betydningen for forvaltning og vern av miljøet i Antarktis, til behovet for økt kunnskap om og forståelse for konsekvenser globalt av lokale og regionale endringer i Antarktis. Ikke minst gjelder dette betydningen for global havnivåstigning.

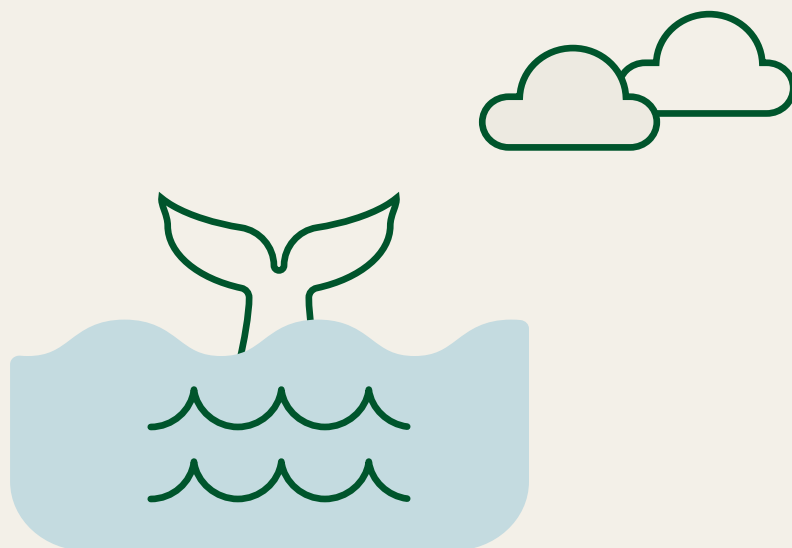
For å begrense konsekvensene av klimaendringene også i polare områder er det avgjørende at Norge og alle andre land bidrar til at de globale utslippene reduseres og at vi når Parisavtalens temperaturmål. For at det internasjonale polare klimasamarbeidet skal fungere må vi sikre nødvendige ytre rammer som fred, stabilitet og internasjonal enighet om folkerettslige prinsipper.

Utenriktjenesten skal prioritere:

- å fremme Norges rolle og perspektiver som ledende polarforskningsnasjon og premissleverandør i spørsmål som angår Arktis og Antarktis internasjonalt,
- bidrag til styrket regionalt samarbeid i Nord-Norden om klima og bærekraftig økonomisk utvikling innen energiproduksjon, industriutvikling og samferdsel,
- å legge til rette for internasjonalt forskningssamarbeid på klima og miljø som viktig kunnskapsgrunnlag for forvaltning og politikk i Arktis og Antarktis,
- å arbeide for at partene i Antarktistraktaten fortsatt gir høy prioritet til spørsmål som gjelder klimaendringer i Antarktis.

3.3 Grønn omstilling, handel og samarbeidet med EU

Grønn omstilling betyr en omlegging av hele økonomien slik at ressursene brukes mer effektivt og klimagassutslippene kuttes ved effektiv virkemiddelbruk som prising av utslipp og andre virkemidler. Utenrikstjenesten kan spille en viktig rolle ved å bidra til å styrke internasjonale avtaler, partnerskap og nødvendige rammevilkår; bistå norske selskaper med å bringe grønne teknologier ut i verden og gripe markedsmuligheter som grønn omstilling skaper; samt være en lyttepost for å lære av andre lands erfaringer.

Handel

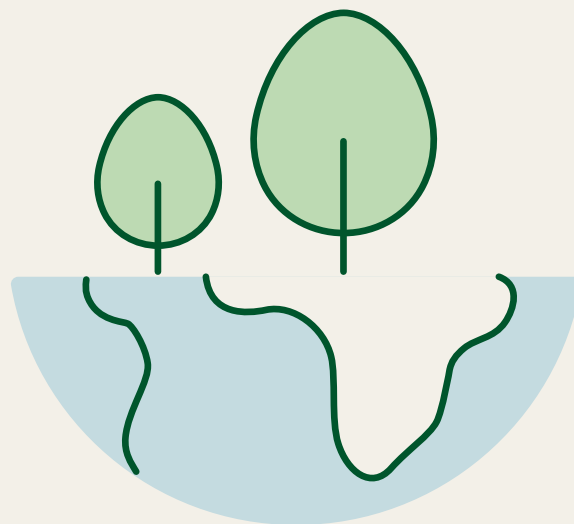
Handel bidrar til utvikling og spredning av teknologi, varer og tjenester som kan redusere klimagassutslippene, men kan også medvirke til klimagassutslipp og miljøbelastninger, avhengig av hvordan handelen skjer. Klimautvalget 2050 anbefalte at handelspolitikken utvikles for å understøtte overgangen til et lavutslippssamfunn og en sirkulær økonomi. Det er en prioritet for Norge å sette klima- og miljøspørsmål høyere på dagsorden i Verdens handelsorganisasjon (WTO) for å støtte opp under internasjonale klima- og miljøforpliktelser. Utenrikstjenesten har en viktig rolle i dette arbeidet, og kan understøtte høye ambisjoner for handelsrettede klima- og miljøtiltak i Norges handelsavtaler, inkludert oppfølging av målene i Paris-avtalen, at klima- og miljøspørsmål står på dagsorden i handelspolitiske samtaler, samt å bidra til at handelsrettede virkemidler fremmes som ledd i å oppnå klimamålene.

Samarbeidet med EU

EU er Norges fremste samarbeidspartner på klima- og miljøområdet. Dette samarbeidet er sentralt for Norges grønne omstilling, og viktige rammer for norsk klima-, industri- og energipolitikk legges i EU. EØS-avtalen er bærebjelken i Norges relasjon til EU og er av avgjørende betydning for norsk næringslivs adgang til og muligheter i det europeiske markedet.

Rundt 80 prosent av norsk regelverk på klima- og miljøområdet er basert på EU-regelverk innlemmet i EØS-avtalen. Norske bedrifter har vært en del av det europeiske kvotesystemet (EU ETS) gjennom EØS-avtalen siden 2008. Kvotesystemet dekker omtrent halvparten av de norske utslippene. I 2019 ble Norge, EU og Island enige om en klimavtale som knytter Norge til øvrige deler av EUs klimapolitikk fram til 2030. Fra norsk side vil man fortsette å samarbeide bredt med EU om klima- og miljørelevante saker. Norge vil fortsatt delta i kvotesystemet etter 2030, og regjeringen har en intensjon om fortsatt norsk deltakelse i øvrige deler av EUs klimaregelverk etter 2030. Norge er koblet på EUs regelverk for en sirkulær økonomi hvor et viktig grep er et rammeverk for bærekraftige produkter og verdikjeder.

EUs klima- og miljømål står fast, men den politiske evnen og viljen til å iverksette flere omfattende klimatiltak er under mer press enn før. Behovet for trygge verdikjeder og styrket sikkerhet og forsvar er blitt mer presserende og gir økt bevisst-

het om bl.a. behovet for pragmatisme og effektiv virkemiddelbruk. Kostnadene ved mange typer utslippsreducerende prosjekter har økt. Til tross for dette er det fortsatt god framdrift i grønn omstilling i Europa. Det er i Norges interesse at EU lykkes med den grønne omstillingen. Det gir rom for positive ringvirkninger både for næringsliv og klima.

Det er en felles erkjennelse i Europa at konkurransekraften må styrkes. Europakommisjonen la i starten av 2025 fram to viktige styringsdokumenter: *Konkurranseevnekompasset* er en strategisk ramme som skal styre EUs arbeid med konkurranseevne de neste fem årene. Hovedområdene er innovasjon, avkarbonisering og sikkerhet. Ren industriplan (*Clean Industrial Deal*) er en omfattende plan for fremme avkarbonisering, reindustrialisering og innovasjon, ledsaget av en handlingsplan for rimelig energi. Disse planene berører Norge og norske interesser bredt, gitt vårt samarbeid med EU gjennom EØS-avtalen og integrasjon i det indre marked. Initiativene som kommer i kjølvannet av Ren industriplan kan innebære store muligheter for norsk næringsliv i form av varer, tjenester, teknologi og kompetanse.

En annen viktig ramme for Norges samarbeid med EU er *Grønn Alliance* som ble inngått i april 2023 for å styrke samarbeidet om klima, energi og industri. Alliansen favner bredt, men er samtidig konkret på samarbeidsmulighetene innenfor

CO₂-håndtering, havvind, hydrogen, kritiske råvarer, batterier og grønn skipsfart. Oppfølgingen av Grønn Alliance og bilaterale partnerskap med utvalgte EU-land kan gjensidig forsterke hverandre og ses i sammenheng.

Næringslivets rolle og strategiske eksportsatsinger

For å lykkes med grønn omstilling må innsatsen skje innenfor de nye realitetene med økt rivalisering, proteksjonisme og behov for økonomisk sikkerhet. Det betyr at industriutvikling og grønn omstilling må ses i sammenheng med utenriks- og sikkerhetspolitikken i bygging av gode og langsiktige relasjoner med nære partnere, både bilateralt og i internasjonale organisasjoner. Trolig vil kommersielt samarbeid og konkurranse i de internasjonale markedene gå side om side med tiltak for økonomisk sikkerhet og favorisering av egen industri og teknologi. Dette fordrer nær kontakt mellom norske myndigheter og norsk næringsliv. For norsk næringsliv er det viktig å løpende vurdere sin eksponering mot usikre markeder og leverandører, samt utnytte de mulighetene som skapes gjennom det grønne skiftet. Utenrikstjenesten kan bistå med forståelse av lokale forhold, særlig i land der norsk næringsliv har begrenset egen erfaring.

Industrien og næringslivet spiller en avgjørende rolle i gjennomføringen av nært sagt alle utslippsreducerende tiltak. Norske bedrifters aktiviteter i utlandet er dermed en viktig del av Norges bidrag til den grønne skiftet globalt. Utenrikstjenesten

spiller en viktig rolle som kunnskapsbase og tilrettelegger for næringslivet, blant annet når det gjelder regulatoriske utfordringer og markedsmuligheter. Norske aktører som bidrar til grønn omstilling internasjonalt kan tidvis ha nytte av drahjelp fra utenriktjenesten med tanke på kontekstforståelse, profilering og myndighetskontakt.

Hele det næringsrettede virkemiddelapparatet – «*Team Norway*» – arbeider sammen for å bidra til å posisjonere norsk næringsliv innen prioriterte sektorer. Norske næringsaktører har betydelig kompetanse innen fornybar energi og annen grønn teknologi, og det er definert eksportsatsinger som henger tett sammen med Norges bidrag til grønn omstilling internasjonalt. Det er viktig at utenriktjenesten har god kjennskap til hvilke teknologier og løsninger norsk næringsliv har å tilby, slik at vi kan bidra til å gjøre disse kjent, særlig i prioriterte land og markeder.

CO₂-håndtering er en annen viktig satsing hvor Norge er verdensledende og har en målsetting om å fremme CO₂-håndtering som et viktig klimatiltak i Europa og internasjonalt. Utenriktjenesten kan bidra ved å synliggjøre Norges mangeårige satsing på CO₂-håndtering, identifisere muligheter og posisjonere norske aktører i nye verdikjeder.

Grønt diplomati

Det er ikke tilstrekkelig at Europa har godt tempo i omstillingen. Samarbeidet foregår også *utenfor* EU/EØS-området. Blant aktuelle tema er samarbeid i multilaterale prosesser, karbonprising, hav, skog og plast. Norges bilaterale partnerskap, deltakelse i internasjonale klimaprosesser, samt norske næringsaktørers grønne satsing, er viktige norske bidrag til omstillingen globalt.

Norge er tjent med å ha et grønt diplomati på et nivå som er sammenlignbart med andre nordiske og likesinnede land. Dette kan også styrke Norges posisjon i den internasjonale økonomiske og kommersielle konkurransen. Det er i Norges bredere utenrikspolitiske interesse å ha bilaterale partnerskap og samarbeid som kan omfatte flere tema, herunder klima, energi, industri og grønn omstilling, med et begrenset antall land med særlig relevans for Norge. Internasjonalt er slike partnerskap i sterk vekst. De gir en politisk ramme og strukturert myndighetskontakt i en tid hvor rammebetingelser, samarbeidsmønstre og markeder endres raskt, og hvor ulike politikkområder veves stadig tettere sammen. De kan være et nyttig supplement til frihandelsavtaler. Forvaltningen av partnerskapene ivaretas innenfor rammen av eksisterende ansvarsdeling mellom departementene og tilpasses tilgjengelige ressurser.

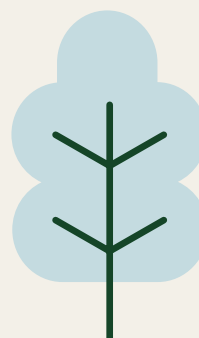
EØS-midlene

Gjennom EØS-midlene støtter Norge sosial og økonomisk utjevning i 15 land i EØS sammen med Island og Liechtenstein. En ny avtale om EØS-midler 2021–2028 ble signert høsten 2024. Grønn omstilling vil fortsatt være ett av tre hovedfokusområder, samt å hjelpe landene til å oppfylle sine nasjonale og internasjonale forpliktelser. Grønn omstilling vil i tillegg inngå i programområder som forskning og utdanning, kultur, sivil samfunn, kriseforebygging og beredskap, samt kapasitetsbygging.

Utenriktjenesten skal prioritere:

- å synliggjøre norske bedrifter som tilbyr teknologier og løsninger i energi- og industriomstillingen, og bidra til at disse løsningene blir kjent,
- å løfte klimapolitiske problemstillinger og målsetninger på den handelspolitiske dagsordenen for å styrke handelsavtalers og handelspolitikkens bidrag til å oppnå klimamålene,
- å utnytte potensialet i Grønn Allianse som instrument i styrking av relasjonene til EU og for samarbeid utenfor EU/EØS-området innenfor relevante fagområder,
- norsk tilknytning og deltakelse i relevante deler av EUs reviderte plattform for grønn omstilling (Ren industriplan),
- videreføring av, innenfor rammen av norske interesser og tilgjengelige ressurser, arbeidet med bilaterale partnerskap og samarbeid med prioriterte land, hvor grønn omstilling, klima, energi, industri og mobilitet helt eller delvis kan inngå,
- utforming av en strategi for utenriktjenestens arbeid med CO₂-håndtering,
- å benytte EØS-midlene til fortsatt å fremme grønn omstilling i landene dette samarbeidet omfatter.

3.4 Klima i utviklingspolitikken

Det blir stadig vanskeligere å se for seg varig fattigdomsreduksjon uten å ta hensyn til klima og miljø. En studie fra Verdensbanken¹ beregner at 132 millioner mennesker – over halvparten i Afrika sør for Sahara og Sør-Asia – kan bli drevet inn i ekstrem fattigdom innen 2030 på grunn av klimaendringene. 2030-agendaen med bærekraftsmålene danner plattformen for Norges utviklingspolitikk. Innsatsen konsentreres om å forene klima- og utviklingspolitikken, prioritere fornybar energi, matsikkerhet, bekjempe ulikhet, styrke kvinners rettigheter, gi humanitær assistanse og bekjempe smittsomme sykdommer.

Norsk innsats vil variere mellom ulike samarbeidsland. Virkemidler som Norges klimainvesteringfond og Den statlige garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland (se kap. 3.4.4) vil først og fremst rette seg mot mellominntektsland. Det er her utslippsgevinstene ved grønn omstilling er størst, og det er lettere å mobilisere privat kapital til disse landene enn til lavinntektsland. Bevaring av tropisk skog må skje der skogen finnes, noe som gjør at øvre mellominntektsland som Brasil og Indonesia, men også lavinntektsland som Den demokratiske republikken Kongo, har blitt viktige utviklingspartnere. I de fattigste landene vil det i større grad være klimatilpasning som prioriteres.

Også utviklingsland må gjøre avveininger mellom kortsiktige gevinster og langsiktige hensyn. Fattigdomsreduksjon på kort sikt kan gå på bekostning

av bærekraftige løsninger på lengre sikt. Som utviklingspartner kan vi fra norsk side ha forståelse for dette, samtidig som Norge prioriterer å bidra til finansiering av innsatser der hensynet til klima og fattigdomsreduksjon forsterker hverandre.

Både fattigdom og klimaendringene rammer kvinner og menn ulikt. Derfor må likestillingsperspektivet ivaretas som et tverrgående hensyn og prioritet ved å bidra til gjennomføringen av *Utenriksdepartementets handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023–2030)*, inkludert kvinners rett og mulighet til å delta i klimaarbeidet.

3.4.1 Klimatilpasning, matsikkerhet og global helse

Klimatilpasning og forebygging og håndtering av **klimarelatert tap og skade** må stå sentralt i utviklingssamarbeidet og i det globale klimaarbeidet – samtidig som utslippene må reduseres. Det er et økende gap mellom det som gjøres og det som er nødvendig for å sikre en klimarobust utvikling. Særlig viktig er det å støtte klimatilpasningsarbeidet i de minst utviklede landene og små øystater, som er de mest sårbare landene. Økt støtte til klimatilpasning og tap og skade er av de tydeligste kravene fra utviklingsland i de internasjonale klimaforhandlingene. Norge har lagt rammene for sin innsats i en egen strategi for *klimatilpasning, forebygging av klimarelaterte katastrofer og sultbekjempelse*.

¹ WB-Climate-Health-Initiative-Nov-2024.pdf

Innsatsen konsentreres om å forene klima- og utviklingspolitikken, prioritere fornybar energi, matsikkerhet, bekjempe ulikhet, styrke kvinners rettigheter, gi humanitær assistanse og bekjempe smittsomme sykdommer.

Mat, både fra land og vann, er grunnleggende for livskvalitet, helse og økonomisk vekst, og påvirker sosial stabilitet, beredskap og sikkerhetspolitikk. Matsystemene står for omtrent 1/3 av klimagassutslippene, 70 pst. av tap av landbasert biologisk mangfold og bruker 70 pst. av vannressursene. Integrering av klimahensyn i matsystemene er svært komplekst. Det er likevel avgjørende, særlig for at de mest sårbare samfunnene skal lykkes med klimatilpasning og for å redusere utslipp og miljødeleggelse. Klimaendringer gjør samfunn og småskala matprodusenter mer sårbare, og temperaturendringer belaster økosystemet både på land og i havet. Både for småbønder og andre landbaserte matprodusenter og for kystsamfunn og fiskere er det behov for tiltak som bidrar til klimatilpasning og klimarobusthet for langsiktig lokal og regional matsikkerhet.

Klimaendringer og miljødeleggelser er i dag den største trusselen mot **menneskers helse**. Ekstremvær, forurensning, sykdommer og antimikrobiell resistens som delvis kan tilskrives klimaendringer øker i hyppighet. Lav- og mellominntektsland er særlig utsatt, og prioriteres i norsk innsats. Gjennom bl.a. Verdens helseorganisasjon og Folkehelseinstituttets samarbeid med utvalgte søsterorganisasjoner bidrar Norge til overvåkning, tidlig varsling og respons på klimarelaterte helseutfordringer. Norsk innsats for klimarobust styrking av helsesystemer er et viktig bidrag til håndtering av klimarelaterte sykdommer, mental helse, og antimikrobiell resistens for sårbare grupper i lavinntektsland.

Utenrikstjenesten skal prioritere:

- gjennomføring av Norges strategi for klimatilpasning, forebygging av klima-relaterte katastrofer og sultbekjempelse,
- gjennomføring av Norges strategi for matsikkerhet i utviklingspolitikken, herunder økt lokal klimarobust matproduksjon, videreforedling for å redusere matsvinn og støtte til lokal og regional handel,
- å løfte fram viktigheten av klima og helse på tvers av sektorer, bidra til å dele forskningsbasert kunnskap om klima og helse, samt fremme fokus på klima i utdanningssamarbeidet.

Boks 3.2:

Værrelaterte forsikringsordninger

Værrelaterte forsikringsordninger brukes i klimatilpasningsarbeid som ledd i håndteringen av klimarelatert katastroferisiko. I stedet for en reaktiv tilnærming er målet med værrelatert forsikring at utbetalingen skjer raskt etter at en værrelatert katastrofe inntreffer. Dette muliggjøres ved bruk av forhåndsavtalte utløsere slik som vindstyrke og nedbørmengde. Slike ordninger innebærer en form for risikodeling, siden katastrofer som regel ikke inntreffer samtidig i alle land som tar opp en forsikring hos samme forsikringsselskap. Slik fordeles den økonomiske byrden av uventede hendelser blant et større antall aktører, og land som tar opp en forsikring kan bedre håndtere de økonomiske konsekvensene av uforutsette hendelser og fremme økonomisk stabilitet og motstandskraft.

Norge støtter to initiativer innen forsikringsordninger i Afrika Sør for Sahara. Gjennom støtte til Afrikabankens Africa Disaster Risk Financing (*ADRFi*) program gjør vi det mulig for land å ta opp en forsikring hos African Risk Capacity, et ideelt forsikringsselskap. Støtten består av subsidiering av forsikringspremier samt kapasitetsbygging på landnivå innen risikomodellering og -håndtering slik at landene kan ta informerte beslutninger om overføring av klimarelatert katastroferisiko til markedet. For å utfylle dette initiativet støtter Norge African Risk Capacity Ltd., slik at flere land i Afrika kan ta opp en forsikring, og arbeide med flere løsninger for katastroferisikofinansiering. Takket være forsikringen som land kjøper, mottar småbønder som er rammet av tørke, flom eller tropiske sykloner utbetalinger eller mat.

3.4.2 Inkluderende økonomisk vekst og tilgang til bærekraftig energi

Inkluderende økonomisk vekst skaper arbeidsplasser, kommer hele befolkningen til gode og er avgjørende for fattigdomsreduksjon. Nær 700 millioner mennesker mangler tilgang til strøm og over 2 milliarder mennesker er avhengig av forurensende brensel for matlaging. Tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris er en nøkkel til både økonomisk og sosial utvikling. Hvordan utviklingsland bygger opp sine energisystemer og energimiks er av stor betydning for fremtidige utslipp av klimagasser og muligheten for å nå klimamålene. Mange utviklingsland har stort potensial for å utvikle fornybar energi. Samtidig kan fossil energi fortsatt være viktig for å sikre tilgang til moderne energi, herunder til ren matlaging, for stabil kraftforsyning og for transport.

Bistand kan spille en viktig rolle i å bidra til at tilgang til fornybar energi og andre mer klimagunstige løsninger utvikles raskere og i større

skala enn det markedet eller utviklingslandene alene kan klare. Mens Norge respekterer utviklingslands energipolitiske beslutninger og klimaplaner, skal norsk utviklingspolitikk bidra til å fremme fornybar energi, både for å bekjempe energifattigdom og for å redusere klimagassutslipp. Det gis særlig prioritet til Afrika Sør for Sahara, hvor energifattigdommen er størst. Mesteparten av energibistanden er rettet mot å utløse private investeringer. Tilgang til ren matlaging er også prioritert.

Norge har sluttet seg til flere initiativer for internasjonal støtte til utfasing og omstilling bort fra fossil energi. Det er utviklet retningslinjer som bl.a. innebærer at det i utviklingssamarbeidet normalt ikke gis støtte til fossil energi, med unntak for særlige tilfeller, f.eks. i humanitære kriser. Fra 2025 vil Eksportfinansiering Norge (Eksfin) ikke finansiere nye olje- og gassprosjekter uten renseteknologi.

Utenrikstjenesten skal prioritere:

- å bidra til inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, jobbskaping og anstendig arbeid i våre partnerland, spesielt innenfor sektorene landbruk, fornybar energi, havbaserte og bærekraftige teknologiintensive næringer, og bærekraftig digitalisering,
- å støtte utvikling av, og tilgang til, fornybar energi til en overkommelig pris som grunnlag for inkluderende økonomisk vekst og som bidrag til å redusere klimagassutslipp,
- å støtte utvikling av offentlig forvaltning og gode rammebetingelser for næringsutvikling koblet til oppfølging av bærekraftsmålene.

3.4.3 Klimahensyn i humanitær respons

De fattigste områdene i verden er mest utsatt for de negative effektene av miljøødeleggelser og klimaendringer. Klimaendringer kan skape nye, og forverre eksisterende, humanitære kriser. Hyppigere naturkatastrofer og mer ekstremvær får umiddelbare humanitære konsekvenser og utgjør ofte en akutt trussel mot liv og helse. De humanitære konsekvensene vil vokse i takt med stigende global oppvarming. Klimafinansiering bør i større grad nå de mest sårbare samfunnene og bidra til økt motstandskraft. Dette gjelder også i områder preget av væpnet konflikt.

Humanitære katastrofer og innsats legger press på miljøet og naturressursgrunnlaget, for eksempel ved at de som er rammet kan bli avhengige

av ved for matlaging eller varme. Dette kan bidra til ressurskonflikter og skogforringelse med økte utslipp. Kortsiktig planlegging av humanitære operasjoner kan medføre bruk av forurensende løsninger som dieselaggregater.

Grønn humanitær respons stiller krav til energi-effektivitet, vedlikeholdsbehov og håndtering av avfall og utslipp. Lokale innkjøp og produksjon av nødhjelpsprodukter reduserer utslipp knyttet til logistikk. Sirkulærøkonomiske modeller bør utvikles for håndtering av plastprodukter og innpakningsmaterialer. Reparasjonsmulighet, vedlikehold og avfallshåndtering bør vektlegges ved innkjøp av varer.

Utenriktjenesten skal prioritere:

- å bidra til gjennomføringen av regjeringens strategi for norsk humanitær politikk, inkludert arbeidet med humanitære konsekvenser av klimaendringer,
- å være pådriver for at miljø- og klimaperspektivet blir ivaretatt i alle ledd i den humanitære innsatsen, inkludert i å gjenopprette kritisk infrastruktur,
- samarbeidet med lokale aktører og humanitære partnere for å legge til rette for, og stille krav om, valg av bærekraftige, fornybare og mer miljøvennlige løsninger.

3.4.4 Klimafinansiering

Norsk klimafinansiering går gjennom både multilaterale og bilaterale kanaler. Sentralt er bidragene til konvensjonsfondene som er etablert under Klimakonvensjonen (Det grønne klimafondet, Klimatilpasningsfondet og Fondet for tap og skade), samt Det globale miljøfondet (GEF). Klima- og skoginitiativet har siden 2008 vært Norges største internasjonale miljø- og klimasatsing. Norges statlige investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland, *Norfund*, er et av Norges viktigste instrumenter for å investere i virksomhet som bidrar til jobbskaping, fattigdomsreduksjon og omstilling. Norfund forvalter bl.a. Norges klima-investeringsfond, som skal maksimere unngåtte utslipp gjennom investeringer i fornybar energi. I 2024 opprettet regjeringen en *statlig garanti-ordning for fornybar energi i utviklingsland* med en garantiramme på 5 milliarder kroner over 5 år. Formålet er økte investeringer og mobilisering av privat kapital i fornybar energi i utviklingsland.

Norge støtter klimafinansiering gjennom de multilaterale utviklingsbankene ved å bidra med kapital-

innskudd, kjernestøtte til bankenes fond for de fattigste landene, og øremerket støtte. Verdensbanken er den største låneinstitusjonen for klimatiltak i lav- og mellominntektsland, og har målsetting om at 45 pst. av den totale finansieringen skal være klimarelatert. De regionale utviklingsbankene har målsetting om at klimafinansieringen skal utgjøre mellom 40 og 60 pst. av total finansiering. Norge har lenge vært en fremtredende aktør i FNs prosesser for finansiering for utvikling, blant annet som tilrettelegger for slutterklæringene for de store FN-konferansene om finansiering for utvikling i 2015 og i juni 2025.

Store og økende pengestrømmer til klimatiltak i land med svake institusjoner og begrenset åpenhet medfører en betydelig risiko for korrupsjon. For å sikre at klimafinansieringen gir best mulig resultater er det avgjørende å styrke åpenhet og antikorrupsjonstiltak i mottakerland. Dette vil bidra til at offentlige midler, også de som mobiliseres nasjonalt, forvaltes ansvarlig, og faktisk brukes til bærekraftige klimatiltak.

Utenriktjenesten skal prioritere:

- aktiv styredeltakelse i de multilaterale utviklingsbankene og multilaterale finansieringsmekanismene for å bidra til å sikre fortsatt sterk prioritering av klima og sårbare land,
- samarbeidet med konvensjonsfondene og utarbeidelse av egne strategier for styrearbeidet med særlig tanke på å effektivisere fondene, inkludert å forenkle tilgangen til midler for utviklingsland,
- å fortsette Norges aktive engasjement i finansiering for utviklingsprosessene i FN, bl.a. med sikte på fortsatt sterkt fokus på klima og bærekraft,
- å bistå i samarbeidet med land under Parisavtalens artikkel 6, gjennom Initiativ for globale utslippsreduksjoner (NIGU),
- arbeidet for åpenhet og antikorrupsjonstiltak i tildeling og bruk av klimafinansiering.

Boks 3.3:

Finansiering av utslippsreduksjoner under Parisavtalens art. 6

Utslippskuttene i lands innmeldte klimamål (Nationally Determined Contributions, NDC), samt offentlige bidrag til klimafinansiering, er per i dag ikke tilstrekkelig for at verden skal nå Parisavtalens temperaturmål. Det må gjøres mer. Parisavtalens artikkel 6 åpner for at land frivillig kan samarbeide om utslippsreduksjoner som overføres mellom land for bruk mot utslippsmål. Dette er også kjent som handel med klimakvoter. Slikt samarbeid gjør det mulig for både vertsland og kjøperland å sette seg mer ambisiøse klimamål og gjennomføre flere klimatiltak enn de ellers ville gjort. Dette kan bidra til å øke farten og omfanget på den globale omstillingen, og øke private investeringer til grønne løsninger for å realisere Parisavtalens temperaturmål.

Gjennom Initiativ for globale utslippsreduksjoner (NIGU) bidrar Norge direkte til utslippskutt og grønn omstilling i utviklingsland i tråd med Parisavtalens artikkel 6. NIGU kan bidra

til å utløse private investeringer ved å forbedre de overordnede rammebetingelsene, og dermed bedre vilkårene og lønnsomheten for private investeringer. Klimatiltak finansiert av NIGU skal bidra til addisjonelle og varige utslippsreduksjoner.

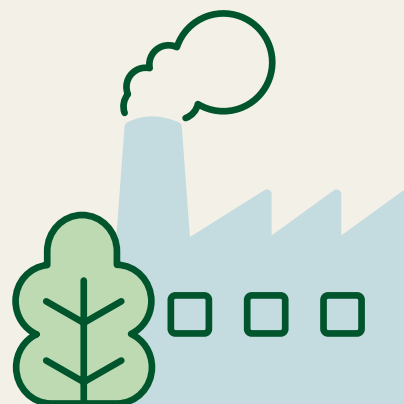
Klima- og miljødepartementet har en fullmakt på 8,2 mrd. kroner til dette arbeidet, og praktiserer resultatbasert finansiering, det vil si at utbetalinger skjer ut fra verifiserte reduksjoner i klimagassutslipp. Midlene bevilges utenom bistandsbudsjettet.

Utslippsreduksjonene kan bidra til at Norge blir klimanøytralt fra 2030 i tråd med Stortingets mål. I en situasjon der EU-samarbeidet ikke tar oss helt til målet om 55 pst. utslippsreduksjon, kan de benyttes til å dekke det som ev. mangler for å oppfylle Norges 2030-mål under Parisavtalen.

Les mer om NIGU:

[Initiativ for globale utslippsreduksjoner \(NIGU\) – regjeringen.no.](https://regjeringen.no)

3.5 Klima, natur og forurensing

Klima-, natur- og forurensingskrisene er tett sammenkoblet, og må ses i sammenheng. Klimaendringene og forurensing er to av de største driverne for tap av naturmangfold. Samtidig vil forringelse av naturen og dets økosystemer gi økte utslipp som igjen forsterker klimaendringene. I noen sammenhenger kan tiltak bidra til forbedringer på flere områder samtidig. For eksempel kan arbeid med å redusere superforurensere som metan, svart karbon og bakkenært ozon både bidra til å redusere klimagassutslipp og lokal forurensing.

Å bevare økosystemene, både i omfang og i god tilstand, er en forutsetning for en klimarobust og bærekraftig utvikling og et viktig premiss for den grønne omstillingen.

Sirkulær økonomi spiller en avgjørende rolle i overgangen til en lavutslippsøkonomi. Ifølge FNs ressurspanel er verdens forbruk av ressurser den viktigste årsaken til klimaendringer, forurensning og tap av naturmangfold. Det er behov for at miljøkostnadene prises inn i varene i det globale markedet. Norge har lenge arbeidet for sterkere internasjonale forpliktelser med tiltak for bærekraftig produksjon, forbruk og avfallshåndtering, og i forhandlingene om en global avtale mot plastforurensning.

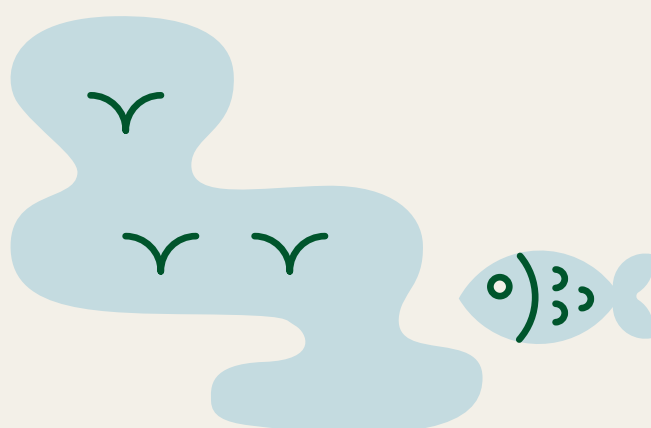
Havet er avgjørende i det globale klimasystemet. Havet absorberer over 90% av varmen fra global oppvarming, og omtrent en firedel av de menneskeskapt utslippene av CO₂. Havet produserer også halvparten av oksygenet vi puster og er hjemmet til millioner av arter. Skal klimamålene nås, må vi ta vare på havets kapasitet til å ta opp og lagre karbon og regulere klimaet. Norge har en internasjonal lederrolle innen havforvaltning, bl.a. gjennom ledelsen av *Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi*, og som en betydelig sjømatekspert. Et sentralt mål er helhetlig og bærekraftig forvaltning av 100% av de nasjonale havområdene. Norsk innsats gjennom flere tiår i FNs generalforsamling og i særorganisasjoner som FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) og FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) og regionale organisasjoner underbygger dette målet.

Mange av de samme problemstillinger kommer ofte opp i ulike internasjonale forhandlinger på klima- og miljøområdet. Det kan f.eks. gjelde finansieringsspørsmål, folkerettslige problemstillinger og geopolitiske utfordringer. Språk fra klimaforhandlingene har en tendens til å komme inn i andre forhandlingsprosesser. Utenriks-tjenesten har en viktig oppgave i å bidra til å sikre samsvar i norske posisjoner på tvers av de ulike forhandlingssporene.

Utenrikstjenesten skal prioritere:

- å vektlegge sammenhengene mellom klima, natur og forurensing, så langt som mulig sikre at aktiviteter på ett av områdene ikke fører til negative konsekvenser for de andre, og søke muligheter for positive samspill mellom de ulike områdene,
- å fremme helhetlig og økosystembasert havforvaltning i internasjonalt havsamarbeid, herunder bærekraftig bruk av marine ressurser, bedre havforvaltning i samarbeidsland og bekjempelse av ulovlig, urapportert og uregulert fiske og fiskerikriminalitet,
- arbeidet for en ambisiøs global plastavtale og effektiv etterlevelse,
- å bidra til måloppnåelse for Norges klima- og skogsatsing gjennom å formidle betydningen av arbeidet, bidra til viktige partnerskap og multilateralt arbeid, samt analyse av utfordringer og muligheter,
- å styrke arbeid på tvers av ulike forhandlingsprosesser for å sikre konsistente posisjoner.

Boks 3.4:

Norges klima- og skoginitiativ

Klima- og skoginitiativet har siden oppstarten i 2008 vært Norges største internasjonale klima- og naturmangfoldsatsing. Initiativet finansieres over bistandsbudsjettet og utgjorde i 2024 4,1 milliarder kroner. Norge vil være en langsiktig og troverdig partner for tropiske skogland. Derfor har regjeringen besluttet at Norge forlenger sin innsats for å redusere avskoging i tropiske land til 2035.

Avskoging står for rundt 10 prosent av verdens klimagassutslipp, rundt fire ganger mer enn global flytrafikk. Reduserte utslipp og lagring av karbon fra skog og arealbrukssektoren kan bidra med så mye som en tredjedel av det som trengs for å nå Paris-avtalens temperaturmål. De tropiske skogene er også hjem til over halvparten av jordas dyre- og plantearter og stadig nye oppdages. Skogene er hjem til tusenvis av urfolksgrupper og sikrer levebrødet til millioner av mennesker. De tropiske skogene bidrar også til å opprettholde værsystemene som gir nedbør i sentrale landbruksområder.

Norge arbeider gjennom bilaterale partnerskap med myndigheter i en rekke viktige tropiske skogland, i tillegg til samarbeid med multilaterale institusjoner og sivilsamfunn. Norsk innsats gir gode resultater. Flere av Norges nære samarbeidsland har redusert avskogingen

kraftig de siste årene. Dette bidrar til oppnåelsen av globale klima- og naturmangfoldsmål, til bærekraftig utvikling, og til styrking av urfolks rettigheter og levekår. I tillegg har Norge bidratt til:

- at urfolk får anerkjente rettigheter i skog
- at verdens råvaremarkeder etterspør avskogingsfrie produkter
- økt innsats mot skogkriminalitet
- at de tropiske skogene står høyt på den globale agendaen
- at verden har tilgang til høyoppløselige satellittbilder av all regnskog

Det neste tiåret er kritisk for de tropiske skogene. Befolkningsvekst og økt forbruk fører til større etterspørsel etter mat og brensel. Kampen om nye arealer vil bli sterkere og presset på skogarealene vil fortsette å øke. Klimaendringer er også en trussel for skogen. Frykten øker for at Amazonas kommer til et vippepunkt der regnskogen vil kollapse. Nedbøren minker, og skogen blir tørrere og mer utsatt for skogbranner. Brasil opplevde i 2024 sin verste tørkeperiode siden nasjonale målinger begynte for 70 år siden.

[Norge og regnskog – regjeringen.no](https://regjeringen.no)

3.6 Samarbeid, partnerskap og påvirkning

FN og de multilaterale utviklingsbankene er de viktigste globale multilaterale arenaene for norsk klimaarbeid. Norge deltar også i regionale institusjoner som Den afrikanske union (AU) og Den regionale samarbeidsorganisasjonen for Sør-øst-Asia (ASEAN). I vår egen region er, i tillegg til EU, samarbeidet i regionale organisasjoner som Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) og Europarådet viktig. Særlig tett er samarbeidet med de andre nordiske landene, bl.a. gjennom Nordisk Råd.

Klima er på dagsorden som eget tema eller som integrert dimensjon i så godt som hele FN-familien og i utviklingsbankene. Den siste tids geopolitiske spenninger har påvirket alle arenaer negativt. I tillegg kommer kutt i finansiering av FN og andre multilaterale organisasjoner. Aktørbildet er i stadig endring. Det er grunn til å tro at vi de neste årene vil møte stort press mot de normene og prioriteringene som det er oppnådd enighet om i multilaterale institusjoner om klima. Den norske grunnposisjonen er å forsvare disse.

FNs rolle i å etablere normer, kunnskap, standarder, avtaler og arenaer for oppfølging er helt sentral for det globale klimaarbeidet. Presset mot etablerte normer og endringene i posisjoner skjer raskt og følger ikke alltid hverken de politiske eller prosedyremessige spillereglene som er etablert. Dette medfører en fare for at FN blir satt på side-linjen. FN må tas inn i en ny tid. Som en stor bidragsyter til FN har Norge lenge arbeidet for å reformere og modernisere FN. Det er i Norges interesse å bevare FN. Den beste måten å gjøre det på er å utfordre FNs ledelse til å tilpasse den operative og normative kapasiteten til mindre budsjetter og å gjennomføre vedtatte reformer. Norges kapasitet til å følge aktørbildet må styrkes og arbeidet med alliansebygging forsterkes og fornyes, ikke minst på omstridte områder som klima. Slikt samarbeid kan skje både med andre likesinnede land, og med andre aktører som sivilt samfunn.

Kompromisser i én FN-organisasjon vil bli gjentatt i andre. Fra norsk side bør vi motsette oss å inn-

føre nye begreper som utvanner retning og styrke i klimapolitikken. Samtidig må vi, i samråd med likesinnede land, unngå rene symbolkamper om klima som kan svekke både FN som arena og klimapolitikken. Målestokken bør være om det som fremmes gir konkrete endringer.

De multilaterale utviklingsbankene er sentrale partnere for Norge i klimaarbeidet som leverandører av klimafinansiering, og som normative kunnskapsaktører. I Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene samarbeider Norge tett med de andre nordiske landene og andre likesinnede. I nært samarbeid med andre land har Norge bidratt til å påvirke banken til å sette ambisiøse klimafinansieringsmål og integrere klima på tvers av sin operasjonelle virksomhet. I det videre arbeidet blir det viktig å bygge nye og brede allianser med mål om å bevare og ytterligere styrke det sterke klimamandatet i banken, som er under press. En fortsatt ambisiøs klimaagenda vil også bli prioritert i de regionale utviklingsbankene.

Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) bidrar til at det tas kunnskapsbaserte beslutninger i innsatsen mot klimændringer. **Det internasjonale energibyrået (IEA)**, leverer sentrale data og analyser for overgangen til ren energi. For Norge er OECD og IEA viktige arenaer for kunnskapsdeling, normsetting og samarbeid basert på de grunnleggende verdiene som organisasjonene er bygget på. Å bevare disse verdiene er særlig viktig i en situasjon der det geopolitiske landskapet er i bevegelse.

Bilateralt samarbeid og partnerskap er særlig viktig med et aktørbilde og en geopolitisk situasjon i rask endring. Norge har i lang tid samarbeidet med land i andre regioner om praktiske klimatiltak, både bilateralt og i form av ulike typer allianser og samarbeid. Samarbeidet med EU og grønne partnerskap er nærmere omtalt i kapittel 3.3. Partnerskap med land med store utslipp, som India og Kina, og med land som av andre grunner spiller en sentral rolle på klimaområdet, som Brasil og Indonesia, er sentralt for å oppnå de

globale bærekrafts- og klimamålene. En avtale om dialog om grønn omstilling som en overbygning for det langvarige klimasamarbeidet mellom Kina og Norge ble undertegnet på statsminister-nivå i 2024. For enkelte land, som f.eks. *Brasil* og *India*, er det utviklet egne strategier, samarbeidsavtaler eller handlingsplaner som også omfatter klimafeltet. Men det er behov og rom for samarbeid med andre land hvor utviklingen også skjer raskt, men kanskje i mindre skala, og som ligger i forkant og kan påvirke andre land i egen region. Utenriksdepartementet har utarbeidet en *Strategi for norsk engasjement med afrikanske land* som bl.a. omfatter klima, miljø og ren energi.

Det er stor interesse i mange land og regioner for norsk kompetanse, teknologi og kontakt med norske fagmiljøer. Mange av disse deltar i ulike prosjekter og samarbeidstiltak, f.eks. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) samarbeid med kinesiske landbruksuniversiteter for å utvikle klimatilpassede jordbruksteknologier. Regionale faginstitusjoner kan også være gode samarbeidspartnere. Et eksempel er partnerskapet med «International Centre for Integrated Mountain Development» som bidrar til forskningsformidling og kunnskap om klimaendringer og biologisk mangfold i Himalaya, der Afghanistan, Bangladesh, Bhutan, Kina, India, Myanmar, Nepal og Pakistan deltar.

Utenrikstjenesten skal prioritere:

- å bygge allianser både multi- og bilateralt basert på, og for å bevare, etablerte normer, forpliktelser og prioriteringer innen klima,
- arbeidet for å få gjennomslag for Norges politiske ambisjoner innen klimafeltet i multilaterale organisasjoner, bl.a. ved å styrke samarbeidet i styrende organer i FN og de multilaterale utviklingsbankene i allianse med representanter fra andre land for å sikre prioritering av klima i institusjonenes arbeid,
- å være en støttespiller og pådriver for effektivisering av de multilaterale organisasjonenes klimaarbeid,
- å følge opp strategier og handlingsplaner med prioriterte land, videreføre eksisterende og vurdere nye samarbeid og partnerskap i utviklingssamarbeidet med land det er i norsk interesse å styrke klimasamarbeidet med, innenfor rammen av tilgjengelige ressurser.

Boks 3.5:

Norges klimapartnerskap med Tanzania

Bortsett fra klima- og skogsatsingen er Tanzania det første landet som har inngått et klimapartnerskap med Norge. Avtalen som ble signert høsten 2023 markerer en ny fase i samarbeidet, som startet med et partnerskap om skog og klima i 2008. Partnerskapet har som mål å støtte Tanzania i å oppnå sine klimamål under Parisavtalen. Hovedpilarer er å styrke Tanzanias kapasitet til å gjennomføre klimapolitikk, forbedre tilgangen til klimafinansiering og øke klimakunnskap, samt å videreutvikle sektorsamarbeidet innen matproduksjon, fornybar energi, klimatilpasning og blå økonomi.

Klimapartnerskapet er et viktig rammeverk for målene i den norske landstrategien for Tanzania (2024–2027), hvor ett av hovedmålene er å bygge strategiske partnerskap med nasjonale institusjoner innen klima, energi og klimarobust landbruk. Det omfatter også støtte til ren energi i samsvar med Tanzanias fornybarstrategi, samt å fremme norske investeringer og støtte til lokale samarbeidspartnere.

Klimatilpasning er et særlig fokusområde. Samarbeidet omfatter blant annet styrking av klimaforskning i Tanzania og økt kunnskaps- og kapasitetsoverføring. Det er inngått avtaler for å fremme naturbaserte løsninger, forbedre Tanzanias klima- og værvarslingstjenester, samt støtte til små og mellomstore bedrifter i utviklingen av lokale tilpasningsløsninger.

Partnerskapet er et nyttig verktøy for ambassadens dialog med relevante myndigheter innen miljø, finans, energi, landbruk og hav, samt med andre giverland. Det har økt Norges synlighet i Tanzania og bidratt til tettere samarbeid.

4.

En utenriktjeneste for klima og grønn omstilling

I dette kapittelet beskrives praktiske prioriteringer og tiltak for å styrke utenriktjenesten i arbeidet med de mål, sentrale områder og prioriteringer som er beskrevet i tidligere kapitler.

4.1 Mer systematisk analyse av informasjon og trender

De kompliserte internasjonale rammene for klimaarbeidet krever kapasitet til å identifisere trender og utviklingstrekk og analysere disse. Ulike aktørers holdninger og posisjoner er i stadig endring, og det er krevende å holde oversikt. Utenrikstjenesten har omfattende samarbeid med en rekke analyse- og forskningsmiljøer, både norske og utenlandske. Men det er behov for å styrke utenrikstjenestens egen evne til å benytte og bearbeide relevant informasjon for å omsette denne til praktiske redskaper for utenrikstjenesten.

Det trengs en mer finmasket og oppdatert aktør-analyse som grunnlag for vurderinger av allianser og partnerskap, og hvordan vi fra norsk side forholder oss til og arbeider for å påvirke aktører som ikke nødvendigvis deler Norges prioriteringer.

Likesinnede kan i større grad enn det vi er vant til være å finne i andre regioner enn Europa og Nord-Amerika.

For disse formål er det behov for en dedikert funksjon i Utenriksdepartementet som kan lede et internt nettverk for klima- og aktøranalyse, og ha kapasitet til å representere Norge i de mange relevante internasjonale møtestedene som ikke har deltakelse på politisk nivå, og som skjer på andre arenaer enn klimaforhandlingene. Denne kapasiteten skal utfylle og samarbeide med ressurser i andre departementer, f.eks. Klima- og miljødepartementet, og være i tråd med etablerte norske posisjoner.

Utenrikstjenesten skal prioritere:

- videreføring av samarbeidet med relevante fagmiljøer for å styrke kompetanse og det faglige grunnlaget for utenrikstjenestens klimaarbeid,
- å sørge for at Utenriksdepartementet har kapasitet og kompetanse til å gjennomføre nødvendige interne analyser om geopolittikk, klima, sikkerhet, energi og aktører.

Tiltak:

- Dedikere en stilling i Utenriksdepartementet med hovedoppgave å lede et internt analyseteam for å følge klimarelevante trender. Det vurderes om stillingsinnehaver også skal representere Norge i relevante og sentrale internasjonale møteplasser, ut over de internasjonale klimaforhandlingene.

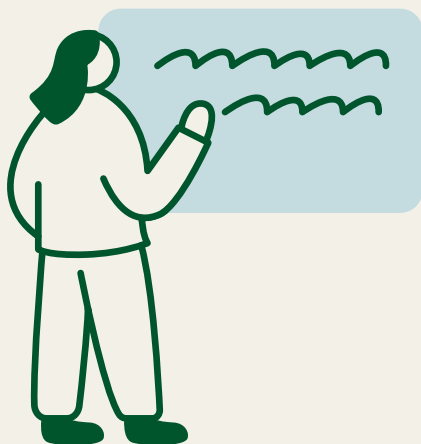
4.2 Enklere tilgang til ressurser og kompetanse

God og effektiv tilgang til kunnskap og ressurser på tvers av organisatoriske enheter er sentralt for at utenrikstjenesten skal kunne bidra i gjennomføringen av norsk klima- og miljøpolitikk. Gitt at klima er en gjennomgående prioritet, trengs grunnleggende kunnskap om klimautfordringene og norsk politikk for klima og grønn omstilling i alle deler av utenrikstjenesten. Dette inngår allerede i intern opplæring, men det er behov for å styrke tilbudet og gjøre det mer fleksibelt og tilpasset ulike behov. I Utenriksdepartementet er Utenrikstjenestens kompetansesenter ansvarlig for opplærings- og kompetansehevingstilbudet. Norad er viktig som faglig rådgiver på utviklings spørsmål. Andre departementer har egne tilbud for sine ansatte.

Det nyetablerte Departementsakademiet har ansvaret for den fellesdepartementale kursvirksomheten, mens Direktoratet for forvaltning og økonomistyring forvalter den felles digitale læringsplattformen i staten. I forbedringen av opplærings- og kompetansetilbudet for utenrikstjenesten kan det trekkes på alle disse ressursene. I tillegg til bedre utnyttelse av de samlede ressursene vil dette også kunne bidra til at opplæringstilbudene blir tilgjengelig for flere fra hele departementsfelleskapet. Fleksibiliteten kan styrkes ved, i tillegg

til kurs med fysisk deltakelse, også å benytte digitale løsninger som nanokurs og digitale webinarer som deltakerne kan delta på i sanntid eller når det passer. Kunstig intelligens (KI) er allerede tatt i bruk, og vil kunne bidra ytterligere til å forbedre tilgangen til informasjon, ressurser og kompetanse i utenrikstjenestens klimaarbeid.

For det løpende arbeidet finnes allerede tilgang til gode informasjonskilder om klima og grønn omstilling, både eksterne og interne. En utfordring er imidlertid at disse kildene er spredt på mange ulike steder, for eksempel i flere departementer, direktorater og gjennom samarbeid med eksterne kompetansesentra. Utfordringen forsterkes av at informasjonskildene ofte er gruppert etter fagområde, og med den sterkere sammenhengen mellom klima og f.eks. energi, sikkerhet og handel er det ønskelig å sikre enklere tilgang på tvers av temaområder. I tillegg til tilgang til informasjon vil det ofte også være behov for god og enkel tilgang til spesialkompetanse, for eksempel når en ambassade arrangerer konferanser, seminarer eller skal ha viktige møter om klimarelevante tema som krever spesialkunnskap. Denne kunnskapen kan finnes i både departementer, direktorater, forskningsinstitusjoner eller i privat sektor.

Utenriktjenesten skal prioritere:

- å sikre god og relevant grunnopplæring og kompetanse om klimautfordringene og norsk politikk for klima og grønn omstilling,
- forenklet tilgang til relevant spesialkompetanse og ressurser for mer fokuserte innsatser som utenriktjenesten selv initierer eller deltar i.

Tiltak:

- Styrke opplærings- og kompetansehevingstilbudet i utenriktjenesten, gjøre det mer fleksibelt og tilpasset ved økt bruk av digitale løsninger, og, når hensiktsmessig, i samarbeid med andre departementer, Departementsakademiet og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.
- Videreutvikle ressursbasen om klima, energi, grønn omstilling i Utenriksdepartementet til en samlet plattform – en «kunnskapsbank» – for bl.a. sentrale politikkdokumenter, oppdatert informasjon om norske posisjoner og budskap og kontaktinformasjon til andre departementer og samarbeidende institusjoner.

4.3 Effektiv kommunikasjon

For å oppnå målene i strategien er det viktig å kommunisere åpent, aktivt og på en samordnet måte. Det gjelder både om norsk politikk og prioriteringer, og hva vi fra norsk side gjør og bidrar med for å bekjempe klimaendringene og fremme grønn omstilling.

Kommunikasjonen fra utenriktjenesten er et strategisk verktøy som kan bidra til kjennskap til og gjennomslag for norske posisjoner, bl.a. som grunnlag for samarbeid på områder og om tiltak som er viktige for Norge. Faktabasert kommunikasjon er ekstra viktig i en tid preget av bevisst eller ubevisst feilinformasjon om klimautfordringene, og større sprik i hvordan ulike aktører forholder seg til dem. God kommunikasjon er viktig i omdømmesammenheng, både i positive

sammenhenger og der negativ omtale kan innebære omdømmeutfordringer, og for å korrigere feilaktige opplysninger.

Budskapet kan tilpasses ulike mottakere. Mange av tiltakene Norge bidrar til har flere positive effekter i tillegg til å motvirke klimaendringer. Det kan være jobbskaping, bedre folkehelse, økt strømforsyning til befolkningsgrupper som mangler tilgang, økte avlinger, inntekter og markedsmuligheter, eller skogbevaring som både bidrar i klimasammenheng, til bevaring av naturmangfold og urfolks rettigheter. Selv om en hovedbegrunnelse fra norsk side er å bekjempe klimatrusselen, kan slike andre positive resultater vektlegges, avhengig av mottakers hovedinteresser.

Fremme av norske næringsinteresser er en av utenrikstjenestens sentrale oppgaver. God og samordnet kommunikasjon kan bidra til bedre kjennskap til og interesse for de løsninger norsk næringsliv har å tilby, og dermed bidra til å styrke norsk næringsliv i den internasjonale konkurransen. Norske lærdommer og erfaringer med å håndtere klimautfordringene kan også være nyttige for andre å få del i, på samme måte som vi kan lære av andre.

Kommunikasjonen fra utenrikstjenesten bør ha et gjenkjennelig hovedbudskap på tvers av organisatoriske skillelinjer for å være effektiv. Det er kun et fåtall i utenrikstjenesten som har klima som spesialfelt, og tjenesten må derfor settes i stand til å kommunisere klart og faktuellet om norsk klimapolitikk, og ha kjennskap til norsk teknologi

og løsninger som kan bidra til omstillingen for å nå målene i Paris-avtalen.

Flere departementer bidrar til, og drar nytte av, utenrikstjenestens arbeid. Som ledd i oppfølgingen av denne strategien vil Utenriksdepartementet ta initiativ til å utvikle et nærmere samarbeid mellom de mest berørte departementene med sikte på å styrke mer enhetlig og samordnet kommunikasjon gjennom utenrikstjenesten om norsk politikk, initiativer og tiltak for klima og grønn omstilling. Dette gjelder både tiltak vi gjør på hjemmebane og internasjonalt for å redusere utslipp og bidra til tilpasning og omstilling. Det kan vurderes å involvere det næringsrettede virkemiddelapparatet som ledes av Nærings- og fiskeridepartementet i arbeidet.

Utenrikstjenesten skal prioritere:

- å styrke evnen til å kommunisere konsistent om norsk politikk, tiltak og initiativer på hjemmebane og internasjonalt for å møte klimatrusselen,
- faktuell og oppdatert informasjon som er relevant for mottakerne, blant annet for å kunne bidra til å korrigere feilinformasjon,
- å tilpasse kommunikasjonen til lokale forhold.

Tiltak:

- Utenriksdepartementet tar initiativ til å utvikle et nærmere og mer systematisk samarbeid mellom de mest berørte departementene for å sikre en mer enhetlig, samordnet og effektiv kommunikasjon gjennom utenrikstjenesten om norsk politikk, initiativer og tiltak for klima og grønn omstilling,
- Utenriksstasjonene vurderer ut fra lokale forhold hvordan de kan styrke sitt kommunikasjonsarbeid, ved egne kommunikasjonsplaner eller på annen egnet måte.

4.4 En klima- og miljøbevisst organisasjon

En tydelig klima- og miljøprofil i tråd med våre nasjonale og internasjonale forpliktelser er viktig for hvordan Norge framstår både ved utenriksstasjonene og hjemme. Det er også av betydning for utenriktjenesten som arbeidsgiver for ansatte med engasjement for klima og miljø. UDs virksomhetsstrategi, Strategi 25, slår fast at utenriktjenesten skal være klima- og miljøvennlig. Strategien legger føringer for departementet og stasjonene i virksomhetsplanleggingen.

Utenriksdepartementet er forpliktet til å redusere sin negative miljøpåvirkning gjennom miljøledelsesystemet *EMAS* (Eco Management and Audit Scheme), og blir hvert år målt på dette. Departementet leverer på felles mål i departementsfelleskapet og har også egne mål. Arbeidet omfatter bl.a. å redusere energibruk, øke miljøvennlige innkjøp og sortering av avfall. I Utenriksdepartementets reisepolicy er en av målsetningene å redusere vårt klimaavtrykk. Utslipp fra flyreiser ble redusert med om lag 40 prosent fra 2019 til 2023.

I tillegg til reiser er en av tjenestens største klimaavtrykk knyttet til eiendom og energibruk. Uten-

riksdepartementet skal i 2026 flytte inn det nye regjeringskvartalet hvor miljø- og klimahensyn er blant de sentrale føringene. Bærekraft er også en viktig del av Strategi for eiendomsforvaltning i utenriktjenesten. Ambassadebygg og embetsboliger skal fremme miljøvennlige og energieffektive løsninger. Bærekraftige løsninger skal være et styrende kriterium ved leieavtaler. Statsbygg, som eier og forvalter mange av embetsboligene og ambassadebyggene, har et omfattende bærekraftsarbeid og gjør mer langsiktige klima- og miljøinvesteringer enn det som er mulig ved kortvarige leiekontrakter.

Utenriktjenesten opererer under svært ulike forhold på forskjellige steder i verden. Det gjøres allerede en betydelig innsats ved utenriksstasjonene for å gjøre driften mer klima- og miljøvennlig. Når eldre kjøretøy skal erstattes blir utenriksstasjonene bedt om å vurdere miljøvennlige alternativ. Interessen for el-biler øker i takt med utbygging av ladeinfrastruktur på tjenestestedet. UD arbeider med et rammeverk for stasjoner som ønsker å utarbeide egne planer og målsetninger for reduserte klimautslipp.

Utenriktjenesten skal prioritere:

- å være en klima- og miljøvennlig tjeneste på alle nivåer,
- å nå departementsfelleskapets felles målsetninger og bidra til årlige miljørapporteringer gjennom miljøledelsessystemet EMAS.

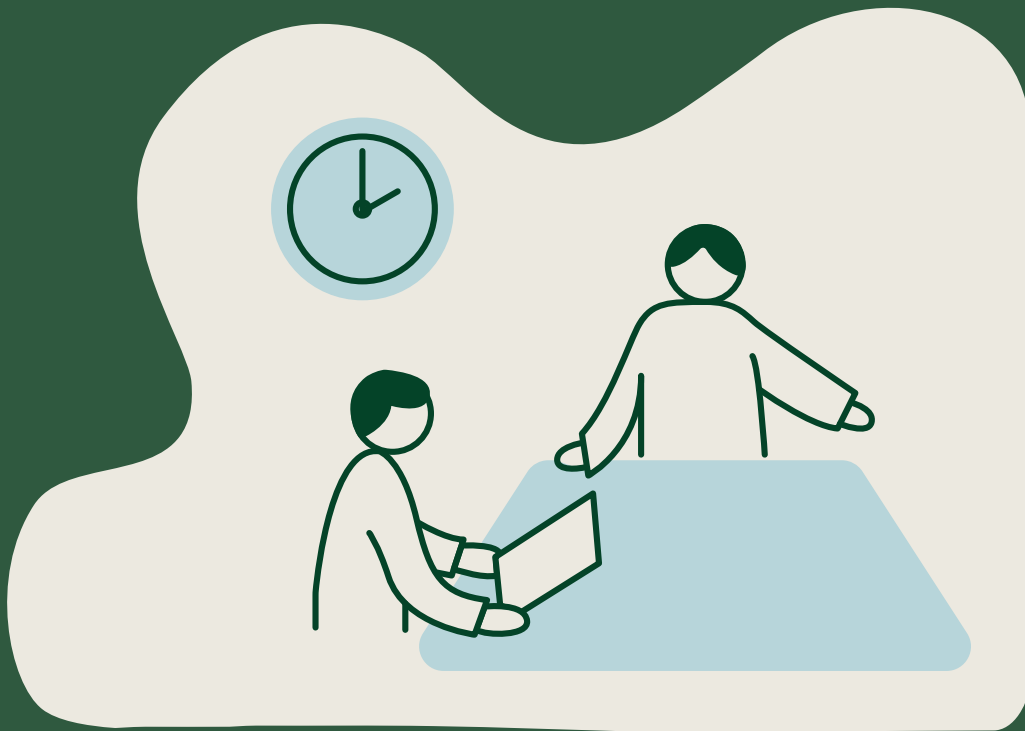
Tiltak:

- Arbeide tverrgående for redusert miljø- og klimaavtrykk i egen drift,
- Utenriksdepartementet etablerer rammeverk for stasjoner som vil utarbeide egne planer og målsetninger for reduserte klimautslipp.

5.

Oppfølging av strategien

Virkningsperioden for denne strategien er fram til 2030. De konkrete tiltakene vil bli fulgt opp gjennom ulike prosesser og i samarbeid med alle relevante departementer. Dette vil bli nærmere definert i en mer detaljert oppfølgingsplan.

I 2028 vil det bli gjort en vurdering av status for gjennomføring av strategien. Dette vil også være en anledning til å vurdere eventuelle justeringer eller tillegg til strategien, inkludert tiltakene i oppfølgingsplanen.

Vedlegg – nyttige dokumenter og lenker

Generelt

Klimamelding 2035 – på vei mot lavutslippssamfunnet *Meld. St. 25 (2024–2025)* – regjeringen.no

Industrien – konkurransekraft for en ny tid *Meld. St. 16 (2024–2025)* – regjeringen.no

Klima, fred og sikkerhet

Nasjonal sikkerhetsstrategi – regjeringen.no

NATOs tiltaksplan for klima- og sikkerhet: *NATO Climate Change and Security Action Plan*

NATOs klima- og sikkerhetssenter (CCASCOE): *Climate Change and Security Centre of Excellence*

EUs beredskapsunionstrategi: *Beredskapsunionsstrategien*

Klima i polare områder

Arktisk råd

Arctic Climate Change Update 2024: Key Trends and Impacts Summary for Policymakers

Grønn omstilling

EUs Konkurransesevnekompass

EUs Ren industriplan, Clean Industrial Deal

Den grønne alliansen mellom EU og Norge: *Den grønne alliansen*

Klima i utviklingspolitikken

Klima, sult og sårbarhet – regjeringen.no

Kraftsamling mot svolt – ein politikk for auka sjølvforsyning – regjeringen.no

Strategi for norsk humanitær politikk – regjeringen.no

En rettferdig verden er en likestilt verden – regjeringen.no

Africa Disaster Risk Financing Programme (ADRFi) | African Development Bank Group

Klima, natur og forurensing

Initiativ for globale utslippsreduksjoner (NIGU) – regjeringen.no

Bærekraftig bruk og bevaring av natur — Norsk handlingsplan for naturmangfold

Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn

Handlingsplan for en sirkulær økonomi 2024–2025

Norge og regnskog – regjeringen.no

Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi

Samarbeid, partnerskap og påvirkning

Handlingsplan for India-strategien 2023–2025 – [Kudos](https://regjeringen.no)

Strategi for norsk engasjement med afrikanske land

Regjeringens Brasil-strategi; partnerskap for felles fremtid – regjeringen.no

En klima- og miljøbevisst organisasjon

System for miljøstyring: EMAS

Utgitt av: Departementene

Publikasjoner er tilgjengelige på:
www.regjeringen.no
Publikasjonskode: E-1033 B

Illustrasjon og layout: Anagram Design

Trykk: Departementenes serviceorganisasjon 05/2025
Opplag: 150

